

Sundbyberg, 2019-11-20

Dnr.nr: Ku2019/01489/MD

Mottagare:

ku.remissvar@regeringskansliet.se

ku.md@regeringskansliet.se

Vår referens
Mia Ahlgren

Remissvar En moderniserad radio- och tv-lag 2018 år AV-utredning (SOU 2019:39)

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 44 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

EU har beslutat om starkare krav på tillgänglighet, kriskommunikation, skydd mot hat och våld i det reviderade direktivet om audiovisuella medier. Betänkandet om en moderniserad radio- och tv-lag innehåller förslag om hur detta ska införas i Sverige.

Funktionsrätt Sverige saknar en konsekvensanalys för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Yttrandefrihet kräver att alla har tillgång till, förstås och kan använda sig av medier. Vi anser att regelverk som rör tillgängliga medier ska förtydligas ytterligare, förutom krav på handlingsplaner ska det omfatta självdeklarationer samt tillgänglig webb, appar och programguider.

Personer med funktionsnedsättning omfattas av de grunder som anges i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, men inte i svenska bestämmelser i Sverige. Vi kräver att regeringen skyndsamt utreder utvidgat straffrättsligt skydd för personer med funktionsnedsättning på motsvarande sätt som nyligen genomförts för transpersoner när det gäller hets mot folkgrupp och förolämpningar.

Funktionsrätt till medier – behov av konsekvensanalys

Sveriges regering och riksdag har åtagit sig att ändra lagstiftning och vidta andra åtgärder för att uppfylla rättigheter i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Betänkandet gör **ingen konsekvensanalys utifrån Funktionsrättskonventionen, däremot nämns Europakonventionen, Barnkonventionen och andra konventioner i texter.** EU som också ratificerat konventionen hänvisar till den i skälen för relevanta direktiv, även i AV-direktivet.

Vi vill särskilt betona **artikel 21 om rätt till information som en förutsättning för yttrandefrihet**, men fler artiklar och mål i Agenda 2030 är av betydelse för audiovisuella medietjänster:

- Skydd mot diskriminering artikel 5 och allmän kommentar 6.
- Artikel 8.2 i konventionen om att medvetandegöra om rättighetsperspektivet, som tar upp mediebilderna av personer med funktionsnedsättning och behov av utbildning.
- Artikel 9 om tillgänglighet som också är en övergripande princip och en förutsättning för delaktighet och yttrandefrihet i samhället och allmän kommentar 2.
- Artikel 30 om tillgång till kultur
- Mål 10 om jämlikhet och 16 om trygga och inkluderande samhällen.

Vi konstaterar att det behövs fler insatser för att alla innevånare ska ha likvärdig tillgång till medier och kunna använda sig av yttrandefrihet, medborgerliga och politiska rättigheter. Det behövs skydd mot uppmaning till våld eller hat (hate speech) som omfattar personer med funktionsnedsättning på samma sätt som skyddet har stärkts för transpersoner när det gäller trakasserier och förtal, hatbrott genom bestämmelser om hets mot folkgrupp i Sverige.

Helhetssyn på rätten till tillgång

Rätten till tillgång utvecklas i konventionen och i en europeisk standard EN17161 **Tillgänglighet genom universell utformning**, som tagits fram genom EU:s mandat 473. Rättigheten handlar om **tillgång till, förstå och använda** det som erbjuds allmänheten. Det reviderade AV-direktivet är en del i en större helhet. Direktivet om införande av en **kodex för elektronisk kommunikation rör distribution, interoperabilitet och vidareändring. Tillgänglighetsdirektivet** rör bland annat apparaterna - **tv, mobiler och datorer, elektroniska programguider, webb och appar samt ehandel.** Alla direktiv är **minimidirektiv.** Sverige kan och bör gå längre i snabbare takt, mot bakgrund av ambitionen i Agenda 2030 och nationella målet att vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Funktionsrätt Sverige remissvar Ku2019/01489/MD

Synpunkter på vissa förslag

Definitioner, jurisdiktion och myndighetssamarbete (kapitel 4)

Funktionsrätt Sverige tillstyrker begreppen om videodelningsplattform och användargenerad video. Vi vill se förtydligande kring jurisdiktion och samarbete. Vi vill betona att flera av de större kommersiella tv-kanalerna lyder under **brittisk jurisdiktion**. Det är oerhört viktigt att säkerställa att krav på tillgänglighet, tillsyn och skydd mot kränkande innehåll fortsätter oavsett eventuell Brexit. Detta behöver förtydligas. Funktionsrätt Sverige ser positivt på oberoende mediemyndigheter, samtidigt anser vi att **samarbetet** mellan dessa är avgörande för utmaningar kring jurisdiktion och kunskap kring tillgänglighet för effektivt arbete med beslut om krav och tillsyn av artikel 7 in direktivet.

Självreglering genom medieetiskt system (kapitel 5)

Funktionsrätt Sverige är positiva till medieetisk självgranskning i kombination med oberoende granskning. Vi har tidigare svarat på remisser angående mediereglering och även branschens egen utredning 2013 om självsaneringssystem. Vi har hela tiden påpekat att de svenska pressetiska reglerna som rör respekt för personlig integritet inte nämner funktionsnedsättning (punkt 10), trots att yrkesetiska system i flera andra länder omfattar detta. Möjligen beror det på att personer med funktionsnedsättning inte omfattas av samma skydd som andra när det gäller hets mot folkgrupp, vilket vi återkommer till.

Videodelningsplattformstjänster (kapitel 6)

Funktionsrätt Sverige anser att regelverket ska vara enkelt, tydligt och samordnat för alla kanaler, inklusive videodelningstjänster.

Förtydligande behövs om att:

- Traditionella medier med redaktionellt ansvar ska kunna distribuera sitt innehåll i flera kanaler, där målgruppen finns. Till exempel ska Utbildningsradion kunna nå skolelever på videodelningsplattformar. Då ska innehållet givetvis ha samma höga krav på tillgänglighet som i andra kanaler.
- Personer med funktionsnedsättning ska skyddas från hat och hot när det gäller användargenerad video, se även kapitel 7.
- Det ska finnas en enkel väg in för att rikta klagomål oavsett plattform eller aktör.
- Språk och samordning av regelverk ska ses över för att alla som producerar video, inklusive personer med funktionsnedsättning, ska känna till och förstå regelverket. Många begrepp inom området i våra grundlagar (sändningar genom tråd, elektroniska anslagstavlor och etableringsfrihet mm) behöver moderniseras.

Uppmaning till våld eller hat (kapitel 7)

Funktionsrätt Sverige anser att det krävs förstärkning av skydd för personer med funktionsnedsättning som motsvarar det som nyligen genomförts för transpersoner. Vi delar inte bedömningen att befintliga straffbestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen och brottsbalken om hets mot folkgrupp, uppvigling och olaga hot mm är tillräckliga för att säkerställa skydd mot uppmaning till våld eller hat. Personer med funktionsnedsättning omfattas av de grunder som anges i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, men inte i svenska bestämmelser i Sverige. Förslaget att stärka regleringen i förhållande till vissa satellitsändningar med ursprung i tredje land i enlighet med artikel 21 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna är lika nödvändigt nationellt.

Vi ser positivt på att [skyddet har stärkts för transpersoner](#), men trots att flera organisationer, inklusive FN, ifrågasatt att motsvarande **skydd saknas för personer med funktionsnedsättning** har inget skett. Detta har missats i utredningen. Vi vet att barn och vuxna är utsatta för mobbing, våld och övergrepp i mycket större utsträckning än andra. Vi har lyft frågan till Statens medieråd som gjort en [rapport om medieanvändning bland unga med intellektuell funktionsnedsättning](#). Men detta är inte i närheten av att undersöka det skydd som personer har rätt till. Det är inte den som utsätts för våld som är förövare.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (kap 10, 17)
Funktionsrätt Sverige tillstyrker att det ska vara möjligt att ställa krav på tillgänglighet i beställ-tv "som tillhandahålls via tråd". Vi menar att det borde finnas ett enklare sätt att reglera att möjligheten att ställa krav på tillgänglighet utan att göra undantag för olika distributionskanaler som i små olika steg. Regelverket bygger på etableringsfrihet i nät som inte har någon begränsning, men alla nät har någon slags begränsning även om det finns mer eller mindre utrymme.

Vi anser att regeringen ska **förtydliga att ändringsdirektivet går betydligt längre än tidigare krav** både när det gäller vilka tjänster som omfattas, omfattningen och kvaliteten i tjänsterna samt i tillsynen. Skälen 23 i direktivet framhåller att det är mer än de tjänster som idag räknas upp i lagen. Det kan röra sig om hörbarhet och utveckling av kognitiv tillgänglighet. Vi menar att tillgänglighetskrav redan nu ska omfatta webb, appar och elektroniska programguider, liksom information om när och hur mediekonsumenter ska få tillgång till tillgängliga program, även om det kommer i tillgänglighetsdirektivet.

Vi tillstyrker krav på handlingsplaner och återrapportering. Det kan göras öppet och effektivt genom framtagning av formulär och rapportering via webb kopplade till en databas, med inspiration från tillgänglighetsdirektivets självdeklarationer (finns redan i USA), och liknar den redogörelse som krävs i webbtillgänglighetsdirektivet så att användare vet vad, var och när det finns tillgängligt innehåll.

Funktionsrätt Sverige tillstyrker att Myndigheten för press, radio och tv är kontaktpunkt för information till allmänheten om tillgänglighetsfrågor enligt radio- och tv-lagen och tar emot klagomål. Vi menar att ett gemensamt klagomålssystem behöver kompletteras med ett forum på sociala medier motsvarande det som finns för webbriktlinjer för dialog och erfarenhetsutbyte.

Förslaget om att ersätta vitesföreläggande med en särskild avgift när krav på tillgänglighet inte följs är väldigt invecklat. Funktionsrätt Sverige har framhållit tidigare att det är mycket viktigt med det som på engelska kallas för enforcement, att lagstiftning faktiskt följs. Tillgänglighetskrav inom byggd miljö är ett avskräckande exempel där det funnits krav på tillgänglighet sedan 60-talet men nya byggnader uppförs ständigt utan att kraven uppfyllts. Om det är möjligt att utdöma en straffavgift där hälften går till att faktiskt konkret förbättra tillgängligheten till innehåll så vore det innovativt.

Meddelanden av vikt för allmänheten

Funktionsrätt Sverige anser att förslaget om viktigt meddelande till allmänheten behöver förstärkas. Det framgår inte vad inskränkningen "när så är möjligt" innebär. Självklart ska personer med funktionsnedsättning ha rätt att få information om bränder, otjänligt vatten med mera på lika villkor. Information ska finnas i begriplig text, ljud och bild. Frågan om hur personer med funktionsnedsättning ska nås om elektricitet slås ut, så att endast sändningar via ljudradio fungerar, behöver utredas närmare i enlighet med förslag från PTS om tillgänglig kommunikation i krissituationer, med samma skydd för personlig integritet som andra.

Med vänlig hälsning

Elisabeth Wallenius

Ordförande

Funktionsrätt Sverige remissvar Ku2019/01489/MD